

ընդ իրեն իրենց ազատարար մը ողջունեցին զինքը:

Նա կրկին հաստատեց շատ ամիսներէ ի վեր պատեւեալմէ քարուքանդուած երկրին մէջ, կարգն ու իտալադուլթիւնը. յաղթուողներու սրտին մէջ վառեց լաւագոյն ժամանակներու յոյսը, և ամենէն աւելի իտաքերայ ապահովութիւնը թէ Եւրոպա պիտի չի ձգէր առանց օգնութեան Ասիոյ քրիստոնեայ եղբայրները:

Երբ վերջապէս պատրաստուեցաւ մեկնելու, խուռն բազմութիւն մը հաւաքուեցաւ իր տան դրան առջև, որուն տանեաց վրայ դեռ կը ծածանէր իտալական դրօշն, իբր նշան ազատութեան և քաղաքակրթութեան:

— Մեր հայրը — կը կանչէր բազմութիւնը — «մի՛ թողուր զմեզ, եղի՛ր Զէյթունի տէրն և հայ անկախութեան պաշտպանը:

Տեսնելով որ նա հաստատուն է մեկնելու գաղափարին վրայ, իրեն ընծայուեցաւ այն դրօշը որ երկու տարի ծածանեցաւ յեղափոխութեան բոլոր դաշտերուն վրայ, նշան մշտատե և երախտագիտութեան և սիրոյ:

Թրգթ. Ն. Ղ. ՍՐԱՊԻՈՆԵԱՆ

(Շարայայրելի)

ՍՓԻՆՔՍՆԵՐՈՒ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

Մինչ յառաջդիմութեան զագաթնակէտը հասնելու մօտ կը համարինք մենք զմեզ տեսնելով ամէն օր նորանոր գիւտերու հնարութիւնը, յանկարծ գետնի տակէն կը յառնեն մեր նախնիք յուսախար ընելու մեր պարծենկոտ հպարտութիւնը և ծիծաղելու մեր վրայ իրենց հակայական գործերով, զորս մաշելու կարող չեն եղած մի քանի տասնեակ դարեր:

Այսպէս հանդիպեցաւ մի քանի ամիս առաջ երբ անգղիացի հռչակաւոր եգիպ-

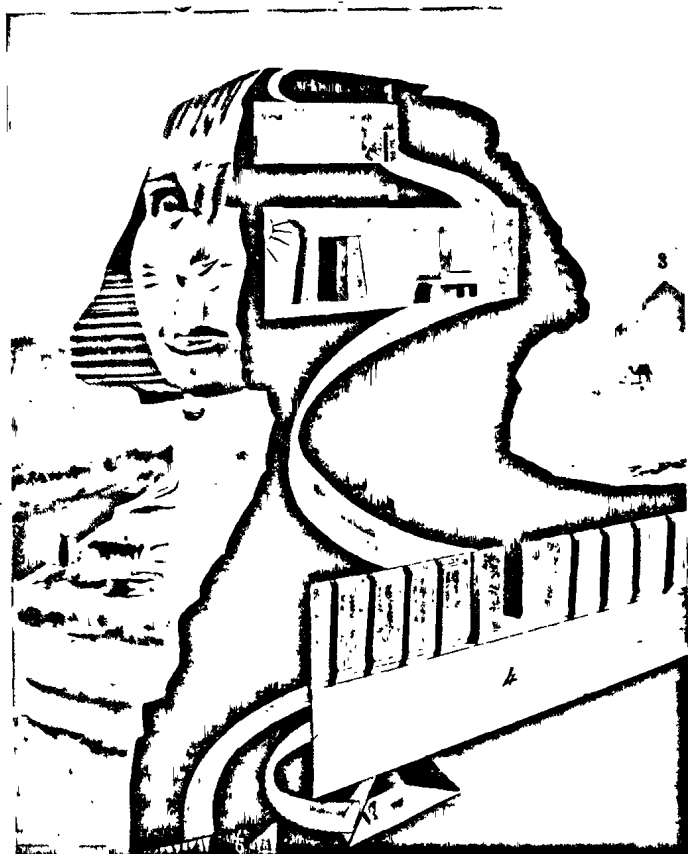
տագէտն բրոֆ. G. A. Reisner յաջողեցաւ պեղել Ճիզէի մեծ Սփինքսին մէջը և գտաւ հոն տաճարներու շարք մը:

Սփինքսները, ինչպէս գիտենք, կրանիդ կամ պորփիր քարէ հակայական արձաններ են, մարդկային՝ յաճախ կանացի դէմքով և կուրծքով, և ամբողջ մարմինը պառկած առիւծի մը կերպարանքով: Եւ կը գտնուին Եգիպտոսի մէջ և ի Յունաստան տաճարներու մօտից առջև կանգնած: Կը համարուէին իբրեւ պահպանք սրբաւրաններու՝ զաղտնի արարողութեանց կամ բազոսական տոններու ժամանակ:

Սփինքսներու անթիւ բազմութեան մէջէն, ամէնէն աւելի հռչակաւորը, իր մեծութեամբ և շքեղութեամբ է Մեմփիսինը, Ճիզէի բուրգին մօտ: Իրեն բարձրութիւնն է զրեթէ քսան մեղր գլխուն կատարէն մինչև ոտը, միայն բերանը զրեթէ 2,50 մեղր է և երկայնութիւնը 55 մեղր: Հաւանաւ կան է որ փորուած ԸԼԼայ ժայռէ մը որ քիչ շատ այս ձևն ունէր. միայն թաթերը յետոյ բերուած կ'երևին. այնքան խոշոր է տարածութեամբ՝ որ երևակայել անգամ կարելի չէ թէ ուրիշ տեղէ փոխադրուած ԸԼԼայ:

Թուումէս Դ. տաճար մը շինել տուաւ իր թաթերուն մէջտեղ, որ յետոյ աւագի մէջ թաղուեցաւ և զոր մասամբ մը պեղեց Gariglia 1812ին և վերջը Mariette, իսկ 1886ին զրեթէ ամբողջովին՝ զաղափացի ընկերութիւն մը: Կուրծքին վրայ կը գտնուին եգիպտական սրբազրեր թուումէս Դ-ի և Հոսամէս մեծի ժամանակէն: Երեսուն երկու աստիճաններով կը բարձրացուի դէպ ի այն տաճարը, որ շինուած է իրեն թաթերուն մէջտեղ. հոն գտնուած է դուռ մը որ ստորերկրեայ ծածուկ ճամբով մը պիտի տանէր անշուշտ Ճիզէի բուրգին ներսը. այն տեղէն կու գային քուրմերը Սփինքսին պատգամները բերելու համար:

Masperoյի կարծիքով այս Սփինքսը տեսակ մը գաւիթ էր կամ պատշգամ սպասելու համար, ուսկից թափօրը պաշտօնական օրերու մէջ կը մեկնէր, դէպ ի

Ճիզէի Սփինքսին մերքինը

- Թ. 1-2. - Արևու նուիրում տաճարները. փերինին, որ փոքրագոյնն է, մեծութեան չափերն են 4,50 մեղր չափութիւն և 20 մեղր երկայնութիւն.
- Թ. 3. - Փեփրենի դամբարան բուրգը.
- Թ. 4. - Մեծ տաճարը՝ Սփինքսին մարմնոյն մէջ, որ և կամարակապ փապուղիներով կցորդուած է զանազան կողմեր զանուող ուրիշ տաճարներու և դամբարաններու.
- Թ. 5. - Բրդածն շիրիմ կամ դամբարան, որ թաղուած կը համարուի Մենէա՝ եղիպտական լնջնակալութեան հիմնադիրը.
- Թ. 6. - Մուաց դէպ ի զանափոր տաճարն որ Սփինքսի թաթերուն մէջը կը տարածուի.

Քեֆրենի դամբարանը երթալու և հոն պաշտամունք կատարելու համար: Մինչդեռ Erman կը համարի որ այս Սփինքսը եղած ըլլայ Մեծելոց Աստուածին տաճարին մէկ մասը, որուն բուն սրբարանը գետնի տակն էր:

Հիմակուան կատարուած նոր պեղումը Ermanին կարծիքը արդարացուց կերպով մը: Միայն Սփինքսին զիւսուն մէջ զբոսնուցան երկու սննեակներ՝ իբրև արեւու նուիրուած տաճարի մը երկու յարկեր, կամ իբրև երկու զատ մատուռներ. իսկ բուն մարմնոյն մէջ գտնուեցաւ ընդարձակ տաճար մը, շքեղ և սիւնազարդ, որմէ երկու սանդուղիներ կ'առաջնորդեն՝ ինչդէպ ի Մենէսի բրգաձեռն դամբարանը, և միւսը՝ դէպ ի գետնափոր մենեանը որ Սփինքսի թաթերուն մէջը կը տարածուի:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

Տաղմուղաւոր Հայ մը որ 100 հազար տուլար կը վաստիկ իր բրած՝ Քիւնտովը

Ամերիկեան բերքերէն մէկուն մէջ կը կարգուր ռեստորանը:

Մուշեղ Վայկունի անուն Հայ մը, Գալիֆորնիոյ Համալսարանին ընթացաւարտն էր, լուծելով խնդիր մը օրկանական քննութեան մէջ, առեւտրական գիտութեան համար ամէնէն փայլուն գիտերէն մէկը ըրաւ, և ասոր շնորհիւ՝ ո՛չ միայն 100,000 տուլարի հարստութիւն մը վաստակեցաւ, այլ և դեռ աւելին վաստակելու վրայ է:

Չորս տարի, երիտասարդ գիտնականը փորձեր կատարեց համալսարանի լապօրաթուառին մէջ: Հոն ան իրագործեց այն նպատակը որուն կը ձգտէր. — խաղողի շաքարէն ասիո թարթիքը հանել, սկերեզի մէքստի նոր կատարելագործումով մը: Երբ

ան ձեռնարկեց այդ փորձերուն, 50,000 տուլար վարձատրութիւն խոստացուած էր՝ այդ գիւտը առաջին անգամ ընող բնաւոյնին: Սակայն Վայկունի այդ գործը յաջողցնելէ ետք, չպահանջեց այդ վարձատրութիւնը, այլ բանակցութեան մտաւ ալիւրի գործարանատէրերու հետ և անոնցմէ ստացաւ 100,000 տուլար, ի վարձ իր չորս տարուան աշխատանքին:

Այժմ, Մուշեղ Վայկունի, արդէն հարուստ և ապահովուած եկամուտով մը, պիտի շարունակէ բնակիլ Պրըքլիի մէջ և իր հանճարը պիտի նուիրէ քիմիական ուրիշ խնդիրներու լուծման: Համալսարանի շէնքերուն հիսթալային կողմէ՝ Վիլհելմին փողոցին գլուխը, ան կառուցանելու վրայ է սեփական տարօրինակ տուն մը և լապօրարար մը:

Մուշեղ ծանօթ է այդ համալսարանին մէջ 1897էն ի վեր, երբ ան հոն մտաւ: Ան ընթացաւարտ եղաւ երկրագործական քօլէճէն 1901ին: Երկու տարի ետք ստացաւ բնաւորութեան մէջ գիտութեան վարպետի (master of science = M. S.) աստիճանը, այսինքն փիլիսոփայութեան տօքթօրի աստիճանը: Իր ուսանողական զբաղանքին վրայ էր որ ան ներշնչուեցաւ այդ մեծ գաղափարով. Փրօֆեսօր Պայտլը (Biddle) իր մենտորը եղաւ: Օրկանական քննութեան դասընթացքին ատեն, փրօֆեսօրը՝ ըստ սովորութեան՝ ուսանողներուն առջեւ դրաւ շարք մը բնաւորական խնդիրներ, որոնք դեռ գաղտնիք մըն են գիտութեան մէջ, և որոնք, եթէ լուծուին, առեւտրական և տնտեսական անազնի արժէք մը կը ներկայացնեն:

Ասիո թարթիքը երկար տարիներէ ի վեր կը պատրաստուէր խաղողի գիրտէն, որ իր կարգին անշուշտ կը կազմուէր խաղողի քաղցունէն (շիրա): Բայց այդ ձեւափոխութիւնը (փրոսես) շատ դանդաղ էր, սուղ և վատնող:

Երիտասարդ Հայը զիցք անցաւ իր Փրօֆեսօրը: Իրեն ցուցուած խնդիրներէն իր ուզածը գտեց և գործի սկսաւ:

«Աղատամար»